

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

KOSMETYKI z KOSMOSU

OJCZYSTY – DODAJ
DO ULUBIONYCH

Wicie, że taka sama część kosm- w słowach KOSMETYK i KOSMOS to wcale nie przypadek? KOSMETYKI naprawdę pochodzą z KOSMOSU, a ściślej rzecz biorąc: od KOSMOSU.

W polszczyźnie i KOSMETYKI, i KOSMOS pojawiły się dopiero w drugiej połowie XIX w., KOSMETYKI jako zapożyczenie francuskie, a KOSMOS jako internacjonalizm.

Francuski rzeczownik *cosmétique* 'kosmetyka; sztuka upiększania ciała' i przymiotnik o takiej samej postaci *cosmétique* 'kosmetyczny; upiększający' mają w rodowodzie starogrecki przymiotnik *kosmêtikós*, którego znaczenie 'upiększający' jest wtórne wobec pierwotnego 'porządkujący, organizujący' (dla tych, co wierzą, że piękno łączy się pojęciowo z porządkiem, a brzydota z chaosem, jest to zapewne oczywiste). Podobnie podwójne znaczenie miał również przodek owego greckiego przymiotnika – rzeczownik *kosmētēs* (najpierw 'organizator, prawodawca', później 'sługa toaletowy', czyli ten, kto pomaga użytkownikom łaźni), wywodzący się z kolei od czasownika *kosméein*, oznaczającego zarówno 'organizować, porządkować', jak i 'upiększać'. Bezpośrednim przodkiem tegoż czasownika był zaś grecki wyraz *kósmos* ('układ, ład, porządek'), który – pośrednio lub bezpośrednio – przeszedł do prawie wszystkich języków europejskich.

To, że KOSMETYKI trafiły do polszczyzny dopiero w XIX w. nie oznacza jednak, że nigdy wcześniej nie było ich na ziemiach polskich – po prostu znano je pod innymi nazwami.